

ZOOM

PERSONEN MET EEN MIGRATIEACHTERGROND

BURGERS MET AFRIKAANSE ROOTS: EEN PORTRET VAN CONGOLESE, RWANDESE EN BURUNDESE BELGEN

Er wonen ongeveer 110.000 Belgische Congolezen, Rwandez en Burundez in ons land. Dat maakt van hen de **derde grootste groep personen met een migratieachtergrond van buiten de Europese Unie**. Toch lijken deze burgers weinig gekend in onze samenleving, ondanks de lange gezamenlijke geschiedenis die België met hen deelt. Zo is er nauwelijks wetenschappelijk onderzoek naar deze gemeenschappen gedaan.

In het kader van haar programma over integratie en migratie, en in het zog van de studie over de Turkse en Marokkaanse Belgen (2015), gaf de Koning Boudewijnstichting aan onderzoekers van de UCL, de ULg en de VUB de opdracht om mensen die afkomstig zijn uit

deze drie landen, maar ook uit andere landen van Franstalig Sub-Sahara Afrika, te ontmoeten en met hen het gesprek aan te gaan. Doel: deze bevolkingsgroep beter leren kennen en begrijpen hoe zij denken over een reeks onderwerpen die hen aangaan.

Dit onderzoek, uniek in België, werd gevoerd bij een representatieve steekproef van **805 personen, in de drie gewesten van het land**. Het resultaat is een genuanceerd portret dat kan bijdragen tot een debat met kennis van zaken. Dat is des te belangrijker omdat de personen met Afrikaanse roots zich blijvend in België hebben gevestigd. Bovendien is er ook een aanzienlijke demografische aangroei in deze bevolkingsgroep.

IN EEN OOGOPSLAG

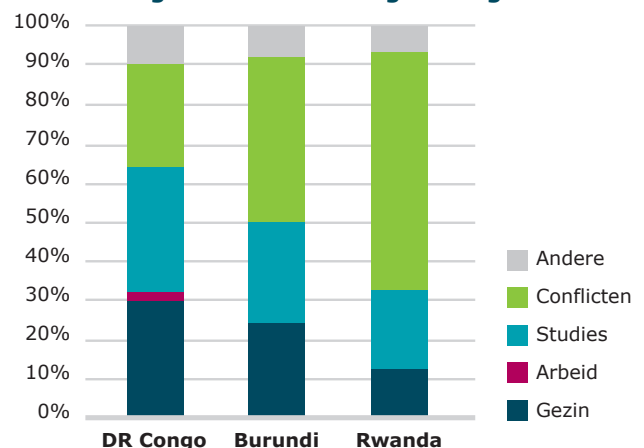
Dit kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek toont belangrijke verschillen, maar ook tal van gemeenschappelijke resultaten tussen personen met Afrikaanse roots enerzijds en Turkse en Marokkaanse Belgen anderzijds. De Belgische Congolese, Rwandese en Burundese gemeenschappen kunnen niet als één homogene groep beschouwd worden, wat ook aangetoond wordt door het onderzoek. Bovendien komen ook belangrijke verschillen aan bod tussen deze laatste en andere bevolkingsgroepen uit Franstalig Sub-Sahara Afrika.

- » De migratie van personen met Afrikaanse roots is **recenter** dan die van Belgische Turken en Marokkanen. Ze is, anders dan bij deze laatste bevolkingsgroepen, het resultaat van initiatieven van individuen of gezinnen: met het oog op studies, gezinshereniging, vluchten uit conflictgebieden.
- » Het **werkloosheidscijfer** bij mensen van Afrikaanse afkomst is hoog en bedraagt vier keer het Belgische gemiddelde, terwijl 60% van hen een diploma hoger onderwijs heeft.
- » Ze zijn het slachtoffer van **discriminatie**, vormen van ongelijke behandeling en racistische beledigingen.

» Bij de tweede generatie kunnen we spreken van een betere inclusie dan bij de eerste generatie, met name wat betreft het gevoel deel uit te maken van België of het gevoel hebben (niet) als vreemdeling te worden gepercipieerd.

» De grote meerderheid, 91% van de respondenten, is van mening dat de koloniale geschiedenis op school moet worden onderwezen. 74% vindt dat de koloniale kwestie te weinig aanwezig is in het maatschappelijk debat of te veel onder de mat wordt geschoven.

Migratiemotieven volgens origine

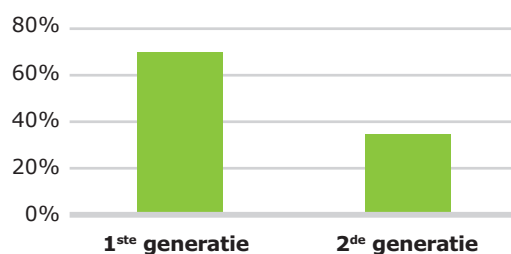
FEITEN EN ANALYSE

BELG... MAAR GEDISCRIMINEERD

- » Meer dan de helft (56%) van personen met Afrikaanse roots die voor dit onderzoek werden geïnterviewd, heeft de **Belgische nationaliteit**. Meer dan één op de vier heeft of had het statuut van politiek vluchteling (meer dan 40% van de personen uit Rwanda en Burundi).
- » **Bijna 8 op de 10 respondenten verklaren al vormen van discriminatie, ongelijke behandeling of beledigingen te hebben ervaren**, vanwege hun huidskleur of afkomst. Deze discriminatie bemoeilijkt de toegang tot huisvesting en werk. Ze is zowel aanwezig in scholen als op de werkplek.
- » 61% van de respondenten *voelt zich* Belg, maar 86% van hen vindt dat ze als vreemdelingen worden *gepercipieerd*.
- » Dit belet niet dat een meerderheid van deze personen (70 tot 80%) van zichzelf vindt dat ze "helemaal anders zijn dan Belgen", wat het opvoeden van kinderen betreft, het respect voor ouderen, het ontvangen van familie en vrienden.

- » De cijfers tonen dat **de tweede generatie meer het gevoel heeft tot België te behoren dan hun ouders**. Dit bleek niet uit de resultaten van het onderzoek over Belgische Marokkanen en Turken.
- » Vrouwen drukken vaker dan mannen de wens uit om zich blijvend in België te vestigen en ook om de Belgische nationaliteit te verwerven. Toch ervaren zij vaker door de meerderheidsgroep als vreemdeling te worden beschouwd.

Gevoel te worden gezien als een vreemdeling (volledig akkoord) per generatie

Meest vertegenwoordigde beroepen bij werkende mannen en vrouwen

Vrouwen	%	Mannen	%
Schoonmaakpersoneel	15%	Magazijnier	9%
Hulpverzorgende	14%	Verkoper	7%
Verpleegster	8%	Restaurant (kok, kelner, andere)	6%
Verkoopster	7%	Geschoold arbeider in de industrie	6%
Restaurant (kok, kelner, andere)	7%	Administratief bediende	5%
Huishoudhulp	5%	Elektricien	3%
Receptionisten en medewerkers call centers	4%	Sociaal assistenten en opvoeders	3%
Sociaal assistenten en opvoeders	4%	Schoonmaakpersoneel	3%
Leerkrachten secundair onderwijs	3%	Financieel manager, auditeur, fiscalist	2%
Totaal	67%		44%

GEDIPLOMEERD... MAAR ONDERGEWAARDEERD OP ARBEIDSNIVEAU

- » **Meer dan 60% van personen met Afrikaanse roots heeft een diploma hoger onderwijs**. Dit is een hoog opleidingsniveau vergeleken met dat van het Belgische gemiddelde en dat van andere migratiegroepen.
- » **56% van de geïnterviewde personen werkt onder het niveau van zijn/haar diploma**. Wat is daar de oorzaak van? Discriminatie bij de aanwerving en ook vaak het niet erkennen van het niveau van een diploma dat werd behaald in het land van herkomst (35%).
- » Ook **vrouwen** zijn hoog opgeleid en lijken minder geconfronteerd te worden met onderwaardering dan mannen. **Zij komen echter vaak terecht in de zorg- en huishoudsector**, wat wijst op een krachtige etnostratificatie op de arbeidsmarkt.

FINANCIËLE SITUATIE BEÏNVLOED DOOR WERKSITUATIE

» Wat de levensstandaard van huishoudens betreft – bekeken vanuit de toegang tot basisvoorzieningen – kruiste de helft van de ondervraagde personen 'voldoende' aan, en een derde van hen 'juist voldoende'. 13% geeft 'onvoldoende' aan en 8% 'meer dan voldoende'.

Het wekt weinig verbazing dat zij die werken op het niveau van hun scholing in een financieel betere situatie verkeren dan de personen die te maken hebben met onderwaardering van hun diploma, werkloosheid en inactiviteit.

KRACHTIGE TENDENSEN OP HET VLAK VAN WAARDEN

» 95% van de respondenten verklaart een **religie** aan te hangen: katholiek (42%), protestant (24%) of evangelisch-pinkstergemeente (15%).

» Drie kwart staat negatief tegenover homoseksualiteit en ethische stellingnamen zoals euthanasie en abortus.

» De meerderheid (meer dan 80%) vindt dat de **democratie** de beste regeringsvorm is en 70% spreekt zich uit voor de **gelijkheid van vrouwen en mannen**.

Houding tegenover echtscheiding, abortus, homoseksualiteit en euthanasie

In welke mate zijn deze verschillende praktijken en situaties aanvaardbaar?	Aanvaardbaar	Niet aanvaardbaar	Geen mening/ geen antwoord
Echtscheiding	48%	50%	2%
Abortus	24%	73%	3%
Homoseksualiteit	19%	76%	5%
Euthanasie	18%	74%	8%

BELANGSTELLING VOOR POLITIEK EN DE KOLONIALE GESCHIEDENIS

» Het vertrouwen van personen met Afrikaanse roots in de **Belgische instellingen** is licht hoger dan het nationale gemiddelde. Het is wel lager dan wat bij de Turkse en Marokkaanse Belgen werd vastgesteld.

» Eén persoon op de twee uit deze groep heeft in België al zijn/haar stem uitgebracht.

» Ze zijn erg geïnteresseerd in **politiek**, vooral in de evoluties in hun land van herkomst. Wat de Belgische federale en Europese politiek betreft, tonen ze meer interesse dan het gemiddelde van de Belgische bevolking.

» De grote meerderheid (91%) van de respondenten vindt dat de **koloniale geschiedenis** op school moet worden onderwezen. Meer dan 7 personen op de 10 oordelen dat het koloniale verleden een taboe-onderwerp is in België.

WAT ONTHOUDEN WE VAN DIT PORTRET ?

» Duurzaam hier gevestigd

Personen met Afrikaanse roots vestigen zich duurzaam in België. Die verankering in onze samenleving blijkt uit de meer uitgesproken inclusie van de tweede generatie, die geboren is in België en zich hier ook socialiseerde.

» Opgeleid, ondergewaardeerd

Hun opleidingsniveau is hoog in vergelijking met het gemiddelde van andere bevolkingsgroepen met een migratieachtergrond, en met het algemene gemiddelde in België. Tegelijk ligt ook het werkloosheidscijfer bij hen erg hoog, en is er sprake van onderwaardering.

» Discriminatie op diverse niveaus

Ethno-rationale discriminatie en racisme worden sterk ervaren door deze bevolkingsgroep. En dit in tal van facetten van het leven: werkgelegenheid, huisvesting, de publieke ruimte, contacten met instellingen,...

» Vragende partij

Ze zijn vragende partij voor maatregelen (zowel symbolisch als materieel) in verband met de koloniale geschiedenis en de onrechtvaardigheden die in die periode plaatsvonden. De meerderheid vindt ook dat de koloniale geschiedenis op school onderwezen moet worden.

» Verbonden met hun land van herkomst

Regelmatige en frequente contacten worden onderhouden met hun land van herkomst, maar die verminderen met de opeenvolgende generaties.

» Geïnteresseerd in politiek

Ze zijn meer in de Belgische politiek geïnteresseerd dan de Belgische bevolking in het algemeen. Die grote belangstelling staat in direct verband met hun hoge opleidingsniveau.

KAPITALISEREN OP DE JONGE GENERATIE

In tegenstelling tot wat bleek uit de studie uit 2015 over Turkse en Marokkaanse Belgen, hebben jonge mensen met Afrikaanse roots **meer het gevoel dat ze 'deel uitmaken van België'** dan hun ouders en voelen zij zich **minder bekeken als vreemdelingen**. Bij degenen die de leeftijd hebben bereikt waarop ze kunnen werken ligt het werkloosheidscijfer ook lager dan bij de eerste generatie.

Dat is hoopgevend nieuws en biedt echte kansen. Door hun hoge opleidingsniveau en hun dubbele cultuur vormen deze jonge mensen een bijzonder belangrijk **menselijk en sociaal-economisch potentieel** in de huidige context van globalisering. Stuk voor stuk zijn dat zaken waarop kan worden gekapitaliseerd om zo te komen tot meer erkenning en een hogere graad van inclusie in de samenleving.

PUBLICATIES VAN DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING

- Deze ZOOM geeft een kort overzicht van de resultaten van het onderzoek. Alle details zijn na te lezen in het rapport *'Burgers met Afrikaanse roots: een portret van Congolese, Rwandese en Burundese Belgen'* (2017), Sarah Demart, Bruno Schoumaker en Ilke Adam.
- *'Marokkaanse en Turkse Belgen: een (zelf)portret van onze medeburgers'* (2015), Ilke Adam en Corinne Torrekens.

U kunt de publicaties gratis downloaden of bestellen via www.kbs-frb.be.

KONING BOUDEWIJNSTICHTING

SAMEN WERKEN AAN EEN BETERE SAMENLEVING

De Koning Boudewijnstichting heeft als opdracht bij te dragen tot een betere samenleving.

De Stichting is in België en Europa een actor van verandering en innovatie in dienst van het algemeen belang en van de maatschappelijke cohesie. Ze zet zich in om een maximale impact te realiseren door de competenties van organisaties en personen te versterken. Ze stimuleert doeltreffende filantropie bij personen en ondernemingen.

De Koning Boudewijnstichting is een stichting van openbaar nut. Ze werd opgericht in 1976, toen Koning Boudewijn 25 jaar koning was.

Dank aan de Nationale Loterij en aan alle schenkers voor hun gewaardeerde steun.

kbs-frb.be

Abonneer u op onze e-news
www.goededoelen.be

Volg ons op:

 Koning
Boudewijnstichting
Samen werken aan een betere samenleving

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Luc Tayart de Borms
Brederodestraat 21, 1000 Brussel

November 2017